

การยกฐานะศาลแขวงเวียงป่าเป้าเป็นศาลจังหวัด

The promotion of Wianpapao district court
into provincial court.

สว่าง กันศรีเวียง¹

80 หมู่ 9 สำนักวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
ถนนพหลโยธิน ตำบลบ้านดู่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย 57100
อีเมลติดต่อ : songs_k@hotmail.com

Sawang Kansriwiang²

80 moo. 9 School of Law, Chiang Rai Rajabhat University
Paholyothin Rd., Muang District Chiang Rai Province 57100
E-mail : niticrru@gmail.com

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สำนักวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

² Assistant Professor, Lecturer

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องการยกฐานะศาลแขวงเวียงป่าเป้าเป็นศาลจังหวัด มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษาถึงแนวคิด ทฤษฎี ประวัติความเป็นมาที่เกี่ยวข้องกับศาลยุติธรรมในประเทศไทยและศาลแขวงเวียงป่าเป้าจังหวัดเชียงราย เพื่อศึกษาเปรียบเทียบกับศาลยกฐานะศาลแขวงคูสัด ศาลแขวงด่งชัน ศาลแขวงปทุมวันขึ้นเป็นศาลจังหวัด เพื่อศึกษารูปแบบศาลที่เหมาะสมและทันสมัย เพื่อศึกษาถึงความเป็นไปได้ของการยกฐานะศาลแขวงเวียงป่าเป้าเป็นศาลจังหวัด เพื่อจัดทำร่างกฎหมายต้นแบบศาลจังหวัดเวียงป่าเป้า โดยใช้วิธีการวิจัยแบบเอกสารและแบบเชิงปริมาณ ผลการวิจัยพบว่ามีความเป็นไปได้ในการยกฐานะศาลแขวงเวียงป่าเป้าเป็นศาลจังหวัด เพื่อให้ประชาชนผู้มีอรรถคดีสามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยสะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น สมควรจัดตั้งศาลจังหวัดเวียงป่าเป้าในจังหวัดเชียงรายหนึ่งศาล มีเขตอำนาจในเขตอำเภอแม่สรวยและอำเภอเวียงป่าเป้า

คำสำคัญ: การยกฐานะ , ศาลแขวง , ศาลจังหวัด

Abstract

The research on the promotion of Wianpapao district court into provincial court aims to study concepts, theories and history related to Thai courts and Wiangpapao district court. The study was done to compare Dusit, Talingchun and Pathumwan district court promotion into provincial court with the case of Wiangpapao district court in Chiang Rai. Also, this research objectives including the study of modern form of judicial court and the possibility of promoting Wiangpapao district court to provincial court, The necessity of drafting the provisional law for Wiangpapao provincial court promotion. This research was done using documentary and quantitative research. The research found the promotion of the court to be possible in order to give concerns citizen access to judicial process faster and more convenience. The Chiang Rai provincial court jurisdiction should cover Mae-souy and Wiangpapao district.

Keywords: Promotion into higher court hierarchy, District court, Provincial court

1. ความสำคัญของปัญหา

ในแต่ละจังหวัดจึงมีการจัดตั้งศาลจังหวัดขึ้นอย่างน้อย 1 ศาล และในบางจังหวัดก็มีศาลจังหวัดตั้งอยู่เกิน 1 ศาล โดยมีศาลจังหวัดส่วนหนึ่งไปตั้งอยู่ที่อำเภออื่นนอกอำเภอเมืองของจังหวัดนั้น เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนที่อยู่ในอำเภอที่ห่างไกลจากตัวจังหวัดมาก เช่น จังหวัดเชียงรายมีศาลจังหวัด คือศาลจังหวัดเชียงราย ศาลจังหวัดเทิง เป็นต้น นอกจากศาลจังหวัดที่ไม่ได้อยู่ในอำเภอเมืองแล้วยังมีบางศาลที่ได้เปิดศาลสาขาขึ้นในเขตอำนาจของศาลนั้นๆด้วย เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับประชาชนสำหรับบางพื้นที่ที่อยู่ในเขตอำนาจศาลและอยู่ในอำเภอที่ห่างไกลจากศาลจังหวัดให้ไม่ต้องเดินทางไกลและสามารถยื่นคำฟ้องหรือคำร้องขอตลอดจนดำเนินกระบวนการพิจารณาและชี้ขาดคดีที่ศาลสาขาได้จนเสร็จคดี ดังนั้นการเปิดทำการของศาลแขวงเวียงป่าเป้าเมื่อวันที่ 1 เมษายน 2558³ ที่ผ่านมามีวัตถุประสงค์หลักเพื่ออำนวยความสะดวกของประชาชนในพื้นที่อำเภอเวียงป่าเป้าและอำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย⁴ เป็นสำคัญ ไม่ว่าจะเป็นเหตุผลจากพื้นที่ทางภูมิศาสตร์

³ พระราชกฤษฎีกากำหนดจำนวน เขตอำนาจ และวันเปิดทำการของศาลแขวง ในจังหวัดเชียงราย พ.ศ. 2558 มาตรา 4

⁴ พระราชกฤษฎีกากำหนดจำนวน เขตอำนาจ และวันเปิดทำการของศาลแขวง ในจังหวัดเชียงราย พ.ศ. 2558 มาตรา 4

ปริมาณคดี และระยะทางและความสะดวกทางการเดินทางมาศาลของประชาชน ให้สมดังนโยบายของศาลยุติธรรมในการเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการอำนวยความยุติธรรมให้แก่ประชาชนและสังคมด้วยความถูกต้อง รวดเร็ว เป็นธรรมและทั่วถึง แต่คดีความที่รับพิจารณาในศาลแขวงเวียงป่าเป้าเป็นคดีทั้งคดีแพ่งซึ่งราคาทรัพย์สินที่พิพาทหรือจำนวนเงินที่ฟ้องไม่เกิน 300,000 บาท⁵และคดีอาญาที่มีโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือปรับไม่เกิน 60,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ แต่ทั้งนี้จะลงโทษจำคุกเกิน 6 เดือน หรือปรับเกิน 10,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ซึ่งโทษจำคุกหรือปรับนั้นอย่างหนึ่งอย่างใดหรือทั้งสองอย่างเกินอัตราที่กล่าวแล้วไม่ได้ คดีที่นอกเหนือข้างต้นต้องเดินทางมาฟ้องที่ศาลจังหวัดเชียงรายซึ่งการเดินทางมายังศาลจังหวัดเชียงรายประชาชนในอำเภอเวียงป่าเป้าและแม่สรวยไม่ได้รับความสะดวกซึ่งมีระยะทางห่างไกลและเกิดค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ทั้งศาลแขวงเวียงป่าเป้ามียานาจำกัดเพราะเป็นเพียงศาลแขวง เมื่อได้รับการยกฐานะเป็นศาลจังหวัดก็ทำให้สามารถพิจารณาคดีแพ่งและคดีอาญาทั้งปวงได้ ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาความเป็นไปได้ของการยกฐานะศาลแขวงเวียงป่าเป้าเป็นศาลจังหวัดและจัดทำร่างกฎหมายศาลจังหวัดเวียงป่าเป้า เพื่อเป็นการเพิ่มพูนประสิทธิภาพใน

⁵ พระธรรมนูญศาลยุติธรรม ม.25 (4)

การอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนในพื้นที่อำเภอเวียงป่าเป้าและ
อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงแนวคิด ทฤษฎี ประวัติความเป็นมาที่เกี่ยวข้องกับ
ศาลยุติธรรมในประเทศไทยและศาลแขวงเวียงป่าเป้าจังหวัดเชียงราย
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบกับกรยกฐานะศาลแขวงดุสิต ศาลแขวง
คลองตัน ศาลแขวงปทุมวันขึ้นเป็นศาลจังหวัด
3. เพื่อศึกษารูปแบบศาลที่เหมาะสมและทันสมัย
4. เพื่อศึกษาถึงความเป็นไปได้ของการยกฐานะศาลแขวงเวียงป่า
เป้าเป็นศาลจังหวัด
5. เพื่อจัดทำร่างกฎหมายต้นแบบศาลจังหวัดเวียงป่าเป้า

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประกอบด้วย

1. การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) เป็นการวิจัยข้อมูลเอกสารคือ

1).กฎหมายไทยที่เกี่ยวข้องกับการยกฐานะศาลแขวงเวียงป่าเป้าเป็นศาลจังหวัด

1. พระราชบัญญัติยกฐานะศาลแขวงแม่สะเรียง ศาลแขวงแม่สอด ศาลแขวงตะกั่วป่า และศาลแขวงหลังสวน เป็นศาลจังหวัด พุทธศักราช 2479

2. พระราชบัญญัติยกฐานะศาลแขวงคูคต ศาลแขวงคลังชัน ศาลแขวงปทุมวัน และศาลแขวงพระโขนง เป็นศาลจังหวัด พ.ศ. 2549

3. พระราชบัญญัติยกฐานะศาลแขวงเบตงเป็นศาลจังหวัด พุทธศักราช 2483

4. พระราชบัญญัติยกฐานะศาลแขวงกบินทร์บุรีเป็นศาลจังหวัด พุทธศักราช 2481

5. พระราชบัญญัติยกฐานะศาลแขวงมินบุรี เป็นศาลจังหวัด พุทธศักราช 2480

6. พระราชบัญญัติยกฐานะศาลแขวงแม่สะเรียง ศาลแขวงแม่สอด ศาลแขวงตะกั่วป่า และศาลแขวงหลังสวน เป็นศาลจังหวัด พุทธศักราช 2479

7. ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 51

2). ข้อมูลที่เป็นวรรณกรรมที่เกี่ยวกับประวัติ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการยกฐานะศาลแขวงเวียงป่าเป้าเป็นศาลจังหวัด (ดังรายละเอียดปรากฏในบทที่ 2) ศึกษาข้อมูลจากตำราเกี่ยวกับเขตอำนาจศาล แนวคิดทฤษฎี ศึกษาข้อมูลจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเขตอำนาจศาล นอกจากนี้ ศึกษาข้อมูลจากรายงานวิจัย บทความ คำพิพากษาศาลฎีกา คำวินิจฉัยศาลปกครอง คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ และเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้องกับเขตอำนาจศาลดังกล่าว

2. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In – depth interview)

การสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นวิธีการที่ Carolyn Boyce⁶ (2006 p.2-12) และ มานพ คณะโต(2550) กล่าวว่าเป็นการรวบรวมข้อมูลเชิงลึกโดยการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบไม่ตามแบบพิธี

⁶ (2006 p.2-12) และ มานพ คณะโต(2550)

การสัมภาษณ์เชิงลึกในแบบไม่ตามแบบพิธีเป็นวิธีที่ผู้วิจัยต้องเตรียมประเด็นสัมภาษณ์ไว้ล่วงหน้าและผู้วิจัยนำประเด็นดังกล่าวใช้สัมภาษณ์โดยตรงกับประชากรสัมภาษณ์

3. การสนทนากลุ่ม (Focus group)

การสนทนากลุ่ม (Focus group) หมายถึง การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสนทนาของผู้ให้ข้อมูล ซึ่งเป็นบุคคลที่สามารถให้คำตอบในประเด็นที่ต้องการศึกษาได้ โดยจัดให้มีกลุ่มสนทนาประมาณ 6-12 คน ซึ่งกลุ่มที่จะมีลักษณะโต้ตอบโต้แย้งกันดีที่สุดคือ 7-8 คน และจะต้องมีผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator) เป็นผู้คอยจุดประเด็นในการสนทนาเพื่อชักจูงให้กลุ่มเกิดแนวคิดและแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นหรือแนวทางการสนทนาอย่างกว้างขวางละเอียดลึกซึ้งที่⁷

4. การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research)

การวิจัยเชิงปริมาณที่ใช้ในการศึกษา⁸ เป็นการรวบรวมข้อมูลจากประชากรที่เกี่ยวข้องโดยตรง ใช้เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลคือ (Questionnaire) โดยมีรายละเอียดดังนี้

⁷ <https://www.gotoknow.org/posts/276715>

⁸ Quantitative research form Wikipedia, the free encyclopedia. P1 และ มนัส สุวรรณ, 2554

1. ประชากรตัวอย่าง

2. แบบสอบถาม

ลักษณะของแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรกลุ่มนี้ ประกอบด้วย คำถามที่เป็นข้อมูลทั่วไป และคำถามแบบปลายปิดและปลายเปิดผสมกันซึ่งเป็นคำถามที่ผู้วิจัยจะกำหนดทิศทางของคำตอบไว้ล่วงหน้า ขณะเดียวกันก็เปิดโอกาสให้ประชาชนดังกล่าวมีอิสระที่จะตอบความนึกเห็นของตนโดยใช้ประสบการณ์จากการปฏิบัติหน้าที่ของตนในเรื่องสวัสดิการและประโยชน์เกื้อกูลและคำถามปลายเปิดอย่างเดียวโดยแบบสอบถามแยกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวประกอบด้วยเพศ อายุ อาชีพ ระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน ตำแหน่งหน้าที่การงาน รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามปลายปิดและปลายเปิดผสมกัน

ส่วนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิดที่เป็นข้อเสนอแนะหรือความคิดเห็นอื่นๆ เพื่อการยกย่องปรับปรุง แก้ไขกฎหมาย

5. การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม

เนื่องจากกลุ่มประชากรที่ตอบแบบสอบถามมีจำนวนไม่มาก และคำตอบที่ได้ซึ่งมาจากคำถาม ปลายปิดมีลักษณะไม่ซับซ้อน มีความเหมาะสมที่จะใช้สถิติร้อยละเข้ามาช่วยในการคำนวณคำตอบเพื่อแสดงว่าประชากรส่วนใหญ่มีความคิดไปในแนวทางใด ใช้การประมวลข้อมูลโดยใช้ตารางชั้นเดียว (One – dimension table) เป็นตารางที่แสดงข้อมูล

ด้านเดียวและตารางสองชั้น (Two – dimension table) เป็นตารางแสดงข้อมูลสองด้าน การอธิบายตารางจะเป็นลักษณะแสดงตารางแล้วอธิบายผลโดยใช้ทฤษฎีแนวคิดและกฎหมายประกอบไปพร้อมกัน

6. การรวบรวมวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลเชิงปริมาณวิเคราะห์โดยใช้ตารางชั้นเดียวและตารางสองชั้นพร้อมใช้สถิติร้อยละ ในการคำนวณคำตอบของผู้ตอบแบบสอบถาม สำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพที่เป็นข้อมูลเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก การมีส่วนร่วมออกแบบ – ร่วมออกแบบ ใช้วิเคราะห์ร่วมกับข้อมูลเชิงปริมาณ ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดนี้ได้นำไปสู่การวิเคราะห์ร่วมกับการวิเคราะห์กฎหมายซึ่งประเด็นในการดำเนินการยกร่าง ปรับปรุง แก้ไข เพิ่มเติมบทบัญญัติ

7. วิธีการจัดทำร่างกฎหมาย (Model law)

จากสาระสำคัญของโครงสร้างร่างบทบัญญัติเพื่อเป็นต้นแบบของพัฒนาพระราชบัญญัตินี้ ผู้วิจัยได้นำเอาข้อมูลจากเอกสารที่ทบทวนและวิเคราะห์ รวมทั้งเปรียบเทียบกับกฎหมายทำให้สามารถจัดทำเป็นร่างบทบัญญัติของกฎหมาย

4. ผลการวิจัย

1. แนวคิด ทฤษฎี ประวัติความเป็นมาที่เกี่ยวข้องกับศาลยุติธรรมในประเทศไทยและศาลแขวงเวียงป่าเป้าจังหวัดเชียงรายพบว่า ระบบศาลของไทยเริ่มมีมาตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัย โดยมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นผู้ใช้อำนาจตุลาการในการพิจารณาพิพากษาคดีให้แก่ประชาชน และมีวิวัฒนาการโดยได้รับอิทธิพลแนวความคิดจาก “พระธรรมศาสตร์” เรื่อยมา จนถึงสมัยกรุงศรีอยุธยา ครั้นสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น ได้มีการตั้งศาลขึ้นประจำหน่วยงานต่างๆ เพื่อพิจารณาพิพากษาคดีต่างพระเนตรพระกรรณและนำเอากฎหมายของกรุงศรีอยุธยามาปรับปรุงและบัญญัติขึ้นใหม่ เรียกว่า “กฎหมายตราสามดวง”

ศาลในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้นมีอยู่มากมายหลายศาล กระจายกันอยู่ตามกระทรวงกรมต่าง ๆ และมีหน้าที่พิจารณาพิพากษาคดีต่างพระเนตรพระกรรณแทนพระมหากษัตริย์ ต่อมาเมื่อบ้านเมืองมีการเปลี่ยนแปลงมากขึ้น มีการติดต่อกับชาวต่างชาติลัทธิชาวตะวันตกได้แผ่ขยายเข้ามาทำให้ระบบการศาลไทยมีการเปลี่ยนแปลง มิฉะนั้นอาจเป็นเหตุที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งกับชาติตะวันตกได้ จึงมีการปฏิรูประบบการศาลไทยขึ้นใน รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระองค์ทรงมีบทบาทในการวางรากฐานระบบการศาลยุติธรรมโดยได้รวมศาลที่กระจัดกระจายอยู่ตามกระทรวงกรมต่างๆ ให้มารวมไว้ในที่

แห่งเดียวกัน เพื่อให้การพิจารณาพิพากษาคดีดำเนินไปด้วยความรวดเร็ว ถูกต้องเหมาะสมไม่ทำให้ราษฎรเดือดร้อนและในโอกาสที่ กรุงเทพมหานครมีอายุครบ 100 ปี ซึ่งตรงกับวันที่ 21 เมษายน 2425 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินทาง ขบวนพยุหยาตราทางสถลมารคเพื่อทอดพระเนตรอาคารศาลสถิตย์ยุติธรรม และ ทรงโปรดฯ ให้จารึกพระราชปรารภในการจัดตั้งศาลยุติธรรมไว้ในแผ่น เงิน ซึ่งเรียกว่า "หิริญบัตร" มีความกว้าง 9.5 ซม. ยาว 37.2 ซม. จำนวน 4 แผ่น ฝังอยู่ใต้อาคารศาลสถิตย์ยุติธรรมบนแผ่นเงินจารึกด้วยอักษรไทยที่ สวยงาม และทรงคุณค่ามาก แสดงให้เห็นถึงพระบรมราโชบายในการ ปกครองแผ่นดินว่ามีพระราชประสงค์ให้ตั้งศาลขึ้นเพื่อทำหน้าที่วินิจฉัยชี้ ขาดอรรถคดี

ทรงเล็งเห็นว่าบ้านเมืองจะอยู่ด้วยความสงบสุขร่มเย็นต้องอาศัย การศาลเป็นสำคัญ จึงทรงจัดระบบกฎหมายและระเบียบทางการศาลขึ้น ใหม่ เพื่อให้เป็นที่ยอมรับของชาติตะวันตก โดยมีกรมหลวงพิชิตปรีชากร และพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ เป็นกำลังสำคัญใน การแก้ไขกฎหมายและปฏิรูประบบการศาลยุติธรรมให้เจริญรุ่งเรืองเป็น ที่ยอมรับของนานาชาติอารยประเทศ ศาลจึงเป็นสถาบันที่ประสิทธิ์ประสาท ความยุติธรรมให้แก่ประชาชนสืบมาตราบเท่าทุกวันนี้ และในโอกาสที่ กรุงเทพมหานครครบรอบ 220 ปี ซึ่งตรงกับศาลยุติธรรมครบรอบ 120 ปี ในปี พ.ศ. 2545 สำนักงานศาลยุติธรรมจึงร่วมกันจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ศาล

ไทยและหอจดหมายเหตุขึ้นเพื่อเป็นการน้อมรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวและพระมหากษัตริย์ไทยทุกพระองค์ที่มีต่อศาลยุติธรรม จึงถือเอา วันที่ 21 เมษายนของทุกปีเป็น "วันศาลยุติธรรม"

ต่อมาเมื่อปี พ.ศ.2478 ได้มีการประกาศใช้พระธรรมนูญศาลยุติธรรมแบ่งแยกงานศาลยุติธรรมออกจากกันเป็นสองฝ่ายคืองานธุรการและงานตุลาการ โดยให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมเป็นผู้รับผิดชอบงานธุรการ ส่วนงานตุลาการ คือการพิจารณาพิพากษาเป็นอำนาจของตุลาการ โดยเฉพาะนับแต่ตั้งกระทรวงยุติธรรมทำหน้าที่ดูแลรับผิดชอบงานธุรการของศาลยุติธรรมมาได้ 100 ปีเศษ จึงได้เกิดแนวความคิดที่จะแยกศาลยุติธรรมออกจากกระทรวงยุติธรรมเพื่อให้พ้นจากข้อระแวงสงสัยว่าศาลยุติธรรมอาจถูกแทรกแซงจากฝ่ายบริหารและไม่มีอิสระในการพิจารณาพิพากษาคดี

จนกระทั่งได้มีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 แยกศาลยุติธรรมออกจากกระทรวงยุติธรรม บัญญัติให้ศาลยุติธรรมมีหน่วยงานธุรการของศาลยุติธรรมที่เป็นอิสระ ให้เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมเป็นผู้บังคับบัญชาขึ้นตรงต่อประธานศาลฎีกา และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการศาลยุติธรรม พ.ศ.2543 มาตรา 5 บัญญัติให้มีสำนักงานศาลยุติธรรมเป็นส่วนราชการที่เป็นหน่วยงานอิสระ มีฐานะเป็นนิติบุคคล เมื่อกฎหมายดังกล่าวมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่

20 สิงหาคม 2543 จึงถือว่าศาลยุติธรรมแยกออกจากกระทรวงยุติธรรม นับแต่นั้นเป็นต้นมา

ส่วนศาลแขวงเวียงป่าเป้านั้นตามพระราชกฤษฎีกา กำหนดจำนวน เขตอำนาจ และวันเปิดทำการของศาลแขวงในจังหวัดเชียงราย พ.ศ.2558 อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 22 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 และมาตรา 3 วรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. 2499 จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชกฤษฎีกาขึ้นไว้ปรากฏในมาตรา 3 ว่าในจังหวัดเชียงรายให้มีศาลแขวงหนึ่งศาล คือ ศาลแขวงเวียงป่าเป้ามีเขตอำนาจในอำเภอแม่สรวยและอำเภอเวียงป่าเป้าและในมาตรา 4 ให้เปิดทำการศาลแขวงเวียงป่าเป้าตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2558 เป็นต้นไป

2. เปรียบเทียบกับการยกฐานะศาลแขวงคูสิต ศาลแขวงตลิ่งชัน ศาลแขวงปทุมวันขึ้นเป็นศาลจังหวัดพบว่าเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับประชาชนสำหรับบางพื้นที่ที่อยู่ในเขตอำนาจศาลและอยู่ในอำเภอที่ห่างไกลจากศาลจังหวัดให้ไม่ต้องเดินทางไกลและสามารถยื่นคำฟ้องหรือคำร้องขอตลอดจนดำเนินกระบวนการพิจารณาและชี้ขาดตัดสินคดีที่ศาลสาขาได้จนเสร็จคดี ดังนั้นการเปิดทำการของศาลแขวงเวียงป่าเป้า

เมื่อวันที่ 1 เมษายน 2558⁹ ที่ผ่านมาจึงมีวัตถุประสงค์หลักเพื่ออำนวยความสะดวกของประชาชนในพื้นที่อำเภอเวียงป่าเป้าและอำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย¹⁰ เป็นสำคัญ ไม่ว่าจะเป็นเหตุผลจากพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ ปริมาณคดี และระยะทางและความสะดวกทางการเดินทางมาศาลของประชาชน ให้สมดังนโยบายของศาลยุติธรรมในการเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนและสังคมด้วยความถูกต้อง รวดเร็ว เป็นธรรมและทั่วถึงซึ่งมีเหตุและผลเหมือนกับการยกฐานะศาลแขวงคูสัด ศาลแขวงด่งลั้งชัน ศาลแขวงปทุมวันขึ้นเป็นศาลจังหวัด

3. รูปแบบศาลที่เหมาะสมและทันสมัยพบว่าควรอยู่ในรูปแบบศาลอิเล็กทรอนิกส์ e-Court แม้ว่าผู้คนจะรู้สึกว่าการนำข้อพิพาทขึ้นสู่ศาลมีความยุ่งยากและมีค่าใช้จ่ายมาก จึงหลีกเลี่ยงที่จะไม่เป็นคดีความ และหากกรณีใดที่พูดคุยกันได้ก็จะทำการประนีประนอมกันไป แต่ในปีหนึ่งๆ ก็ยังมีเรื่องราวข้อพิพาทหรือคดีความฟ้องร้องขึ้นสู่ศาลยุติธรรมอีกนับล้านคดี ซึ่งแต่ละคดีก็จำเป็นต้องมีการบันทึกเรื่องราวและพยานหลักฐานต่างๆ ผ่านเอกสารทั้งจากผู้ฟ้องร้องและผู้ถูกฟ้องร้อง

⁹ พระราชกฤษฎีกากำหนดจำนวน เขตอำนาจ และวันเปิดทำการของศาลแขวง ในจังหวัดเชียงราย พ.ศ. 2558 มาตรา 4

¹⁰ พระราชกฤษฎีกากำหนดจำนวน เขตอำนาจ และวันเปิดทำการของศาลแขวง ในจังหวัดเชียงราย พ.ศ. 2558 มาตรา 3

เพื่อให้ผู้ที่อยู่ในกระบวนการยุติธรรม ดังนั้น สภาพการทำงานของศาลทั่วไปหรือที่เห็นในประเทศไทย ณ ปัจจุบันนี้ จึงเต็มไปด้วยเอกสารจำนวนมาก ทั้งที่กองอยู่บนโต๊ะทำงาน อยู่ในตู้เก็บเอกสาร หรืออยู่ในกล่องเก็บเอกสารที่เก็บไว้ในคลังเอกสารส่วนกลางรูปแบบระบบ e-Court ในอนาคตของศาลอเมริกัน สหรัฐอเมริกา

ดังนั้นการแก้ปัญหานี้ สามารถทำได้โดยการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ ที่เรียกว่า **Electronic Court** หรือ **e-Court** หรือในบางประเทศก็เรียกว่า High-Tech Court หรือ Technology Court ซึ่งก็คือระบบศาลอิเล็กทรอนิกส์

4. ความเป็นไปได้ของการยกฐานะศาลแขวงเวียงป่าเป้าเป็นศาลจังหวัดพบว่าประชาชนในจังหวัดเชียงรายมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ประกอบกับการคมนาคมระหว่างอำเภอแม่สรวยและอำเภอเวียงป่าเป้ามาศาลจังหวัดเชียงรายมีระยะทางห่างไกล ดังนั้น เพื่อให้ประชาชนผู้มีอรรถคดีสามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยสะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น สมควรจัดตั้งศาลจังหวัดเวียงป่าเป้าในจังหวัดเชียงรายหนึ่งศาล มีเขตอำนาจในเขตอำเภอแม่สรวยและอำเภอเวียงป่าเป้า

5. ร่างกฎหมายต้นแบบศาลจังหวัดเวียงป่าเป้าพบว่าร่างพระราชบัญญัติยกฐานะศาลแขวงเวียงป่าเป้าเป็นศาลจังหวัด พุทธศักราช 2560 ประกอบด้วย

มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้ให้เรียกว่า “พระราชบัญญัติยกฐานะศาลแขวงเวียงป่าเป้าเป็นศาลจังหวัด พุทธศักราช 2560”

มาตรา 2 ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้ตั้งแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา 3 ให้ยกฐานะศาลแขวงเวียงป่าเป้าขึ้นเป็นศาลจังหวัด

มาตรา 4 ให้ศาลจังหวัดเวียงป่าเป้ามียเขตอำนาจในอำเภอแม่สรวยและอำเภอเวียงป่าเป้า

มาตรา 5 บรรดาคดีเกินอำนาจศาลแขวงเวียงป่าเป้าซึ่งค้างพิจารณาในศาลจังหวัดเชียงรายในวันที่เปิดทำการเป็นศาลจังหวัดตั้งระบุไว้ในมาตรา 3 นั้น ให้คงพิจารณาพิพากษาต่อไปในศาลจังหวัดเชียงราย

มาตรา 6 ให้ประธานศาลฎีการักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

5. สรุป

ระบบศาลของไทยเริ่มมีมาตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัยโดยมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นผู้ใช้อำนาจตุลาการในการพิจารณาพิพากษาคดีให้แก่ประชาชน และมีวิวัฒนาการโดยได้รับอิทธิพลแนวความคิดจาก “พระธรรมศาสตร์” เรื่อยมา จนถึงสมัยกรุงศรีอยุธยา ครั้นสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น ได้มีการตั้งศาลขึ้นประจำหน่วยงานต่างๆ เพื่อพิจารณาพิพากษาคดีต่างพระเนตรพระกรรณและนำเอากฎหมายของกรุงศรีอยุธยามาปรับปรุงและบัญญัติขึ้นใหม่ เรียกว่า "กฎหมายตราสามดวง" ส่วนศาลแขวงเวียงป่าเป้านั้นตามพระราชกฤษฎีกา กำหนดจำนวน เขตอำนาจ และวันเปิดทำการของศาลแขวงในจังหวัดเชียงราย พ.ศ.2558 อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 22 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 และมาตรา 3 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. 2499 จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชกฤษฎีกาขึ้นไว้ปรากฏในมาตรา 3 ว่าในจังหวัดเชียงรายให้มีศาลแขวงหนึ่งศาล คือ ศาลแขวงเวียงป่าเป้ามีเขตอำนาจในอำเภอแม่สรวยและอำเภอเวียงป่าเป้าและในมาตรา 4 ให้เปิดทำการศาลแขวงเวียงป่าเป้าตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2558 เป็นต้นไป

เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับประชาชนสำหรับบางพื้นที่ที่อยู่ในเขตอำนาจศาลและอยู่ในอำเภอที่ห่างไกลจากศาลจังหวัดให้ไม่ต้องเดินทางไกลและสามารถยื่นคำฟ้องหรือคำร้องขอตลอดจนดำเนินการกระบวนการพิจารณาและชี้ขาดตัดสินคดีที่ศาลสาขาได้จนเสร็จคดี ดังนั้นการเปิดทำการของศาลแขวงเวียงป่าเป้าเมื่อวันที่ 1 เมษายน 2558¹¹ ที่ผ่านมามีวัตถุประสงค์หลักเพื่ออำนวยความสะดวกของประชาชนในพื้นที่อำเภอเวียงป่าเป้าและอำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย¹² เป็นสำคัญ ไม่ว่าจะเป็นเหตุผลจากพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ ปริมาณคดี และระยะทางและความสะดวกทางการเดินทางมาศาลของประชาชน ให้สมดังนโยบายของศาลยุติธรรมในการเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการอำนวยความสะดวกยุติธรรมให้แก่ประชาชนและสังคมด้วยความถูกต้อง รวดเร็ว เป็นธรรมและทั่วถึงซึ่งมีเหตุและผลเหมือนกับการยกฐานะศาลแขวงคูคต ศาลแขวงดงช้าง ศาลแขวงปทุมวันขึ้นเป็นศาลจังหวัด

รูปแบบศาลที่เหมาะสมและทันสมัยพบว่าควรอยู่ในรูปแบบศาลอิเล็กทรอนิกส์ e-Court แม้ว่าผู้คนจะรู้สึกว่าการนำข้อพิพาทขึ้นสู่ศาลมีความยุ่งยากและมีค่าใช้จ่ายมาก จึงหลีกเลี่ยงที่จะไม่เป็นคดีความ และ

¹¹ พระราชกฤษฎีกากำหนดจำนวน เขตอำนาจ และวันเปิดทำการของศาลแขวง ในจังหวัดเชียงราย พ.ศ. 2558 มาตรา 4

¹² พระราชกฤษฎีกากำหนดจำนวน เขตอำนาจ และวันเปิดทำการของศาลแขวง ในจังหวัดเชียงราย พ.ศ. 2558 มาตรา 3

หากกรณีใดที่พุดคุยกันได้ก็จะทำการประนีประนอมกันไป แต่ในปีหนึ่งๆ ก็ยังมีเรื่องราวข้อพิพาทหรือคดีความฟ้องร้องขึ้นสู่ศาลยุติธรรมอีกนับล้านคดี ซึ่งแต่ละคดีก็จำเป็นต้องมีการบันทึกเรื่องราวและพยานหลักฐานต่างๆ ผ่านเอกสารทั้งจากผู้ฟ้องร้องและผู้ถูกฟ้องร้องเพื่อให้ผู้ที่อยู่ในกระบวนการยุติธรรม ดังนั้น สภาพการทำงานของศาลทั่วไปหรือที่เห็นในประเทศไทย ณ ปัจจุบันนี้ จึงเต็มไปด้วยเอกสารจำนวนมาก ทั้งที่กองอยู่บนโต๊ะทำงาน อยู่ในตู้เก็บเอกสาร หรืออยู่ในกล่องเก็บเอกสารที่เก็บไว้ในคลังเอกสารส่วนกลาง

ประชาชนในจังหวัดเชียงรายมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ประกอบกับการคมนาคมระหว่างอำเภอแม่สรวยและอำเภอเวียงป่าเป้ามาศาลจังหวัดเชียงรายมีระยะทางห่างไกล ดังนั้น เพื่อให้ประชาชนผู้มีอรรถคดีสามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยสะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น สมควรจัดตั้งศาลจังหวัดเวียงป่าเป้าในจังหวัดเชียงรายหนึ่งศาล มีเขตอำนาจในเขตอำเภอแม่สรวยและอำเภอเวียงป่าเป้า

ร่างพระราชบัญญัติยกฐานะศาลแขวงเวียงป่าเป้าเป็นศาลจังหวัด พุทธศักราช 2560 ประกอบด้วย

มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้ให้เรียกว่า “พระราชบัญญัติยกฐานะศาลแขวงเวียงป่าเป้าเป็นศาลจังหวัด พุทธศักราช 2560”

มาตรา 2 ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้ตั้งแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา 3 ให้ยกฐานะศาลแขวงเวียงป่าเป้าขึ้นเป็นศาลจังหวัด

มาตรา 4 ให้ศาลจังหวัดเวียงป่าเป้ามีเขตอำนาจในอำเภอแม่สรวยและอำเภอเวียงป่าเป้า

มาตรา 5 บรรดาคดีเกินอำนาจศาลแขวงเวียงป่าเป้าซึ่งค้างพิจารณาในศาลจังหวัดเชียงรายในวันที่เปิดทำการเป็นศาลจังหวัดตั้งแต่วันในมาตรา 3 นั้น ให้คงพิจารณาพิพากษาต่อไปในศาลจังหวัดเชียงราย

มาตรา 6 ให้ประธานศาลฎีการักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

6. อภิปรายผล

เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับประชาชนในพื้นที่อำเภอเวียงป่าเป้าและอำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงรายเป็นอำเภอที่ห่างไกลจากศาลจังหวัดเชียงรายให้ไม่ต้องเดินทางไกลและสามารถยื่นคำฟ้องหรือคำร้องขอตลอดจนดำเนินกระบวนการพิจารณาและชี้ขาดตัดสินคดีที่ศาลแขวงเวียงป่าเป้า เพื่ออำนวยความสะดวกของประชาชนในพื้นที่อำเภอเวียงป่าเป้าและอำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย พื้นที่ทางภูมิศาสตร์ ปริมาณคดี และระยะทางและความสะดวกในการเดินทางมาศาลของประชาชน เป็นการเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการอำนวยความสะดวกยุติธรรมให้แก่ประชาชนและสังคมด้วยความถูกต้อง รวดเร็ว เป็นธรรมและทั่วถึงซึ่งมีความเป็นไปได้ของการยกฐานะศาลแขวงเวียงป่าเป้าเป็นศาลจังหวัด

7. ข้อเสนอแนะ

1. ให้ยกฐานะศาลแขวงเวียงป่าเป้าเป็นศาลจังหวัด
2. ให้ใช้รูปแบบศาลแบบศาลอิเล็กทรอนิกส์ E-court
- 3.ให้นำร่างกฎหมายต้นแบบศาลจังหวัดเวียงป่าเป้าเสนอต่อ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

บรรณานุกรม

พระธรรมนูญศาลยุติธรรม

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

พระราชกฤษฎีกากำหนดจำนวน เขตอำนาจ และวันเปิดทำการของ
ศาลแขวง ในจังหวัดเชียงราย พ.ศ. 2559

ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 123/ตอนที่ 5 ก/หน้า 4/10 มกราคม 2559

ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 79/ตอนที่ 10/ฉบับพิเศษ หน้า 1/16
มกราคม 2502

ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 57/-/หน้า 364/3 กันยายน 2483

ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 55/-/หน้า 954/6 มีนาคม 2481

ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 54/-/หน้า 1994/30 มีนาคม 2480